

Spodnje-štajerske novice.

Štajerski deželni zbor. Seje štajerskega deželnega zbora se bodejo dne 21. tega meseca zopet pričele.

Novo okrajno glavarstvo. Ministerstvo je odločilo, da se okraj Konjice loči od celjskega okraja in da bodejo od sihmal Konjice okrajno glavarstvo.

Sprememba poštnega imena. Pošta sv. Tomaž pri „Veliki Nedelji“ se bode od sihmal imenovala: Sv. Tomaž pri Ormožu.

Župnik v Cirkovcih obsojen. Pred kratkim je šla Marija Frangeš iz Zgornjih Jablanov k župniku Černejšeku v Cirkovcih in ga prosila, naj bi ji podpisal ubožno spričevalo, katero je rabila za svojega nezakonskega otroka. Poročali smo pred kratkim, kako je ta gospod neki drugi ženski raztrgal ubožno spričevalo, ne da bi ga podpisal. Mariji Frangeš pa ga ni raztrgal, tudi ne podpisal, pač pa je vzel razklina neko kači podobno cev iz gumija, katera je takozvani „bikovci“ jako slična in je žnjo ubogo prosilko natepel. Frangeš je zato župnika tožila, ker smo ji mi to svetovali. Dne 17. t. m. je bila o tem obravnava pri ptujski sodnji. Sodnik vpraša deklico: „No, kako je bila cela stvar?“ Nato odgovori Marija Frangeš: „Gospod sodnik, jaz sem prišla v farovž in sem prosila, da bi mi gospod župnik ubožno spričevalo podpisali; podpisali pa so mi ga z cevjo, katero imajo sedaj v roki (župnik je prinesel svoj „krdabač“ k sodnji) na mesto na papir, na hrbet.“ Župnik je seveda tajil, toda dokazalo se mu je, da je v svojem zagovarjanju lagal. Kazen: Župnik Černejšek mora plačati 20 kron kazni, Mariji Frangeš 23 kron za bolečine in vse sodnijske stroške. Zdaj pa še najkdo trdi, da ta župnik ni poštenjak, ko pa tako skrbi za uboge. „Blagor jim, ki so usmiljenega srca.“ Radi bi pa vendar vedeli, ali se za otroke, katerim so farske kuharice matere, župniki pa samo strici, tudi tako v farovžih podpisujejo spričevala?

Ptujska nemška šola. Veliko važnost, katero ima poduk v nemškem jeziku so hvala Bogu spoznali kmetje ptujske okolice. Nad 150 slo-

da bi bil kaj opravil.

Vem, da bi nobeden izmed cenjenih bralcev ne hotel biti drugo jutro v Grabeževi koži. Zbadala in brcala ga je neusmiljeno, čeravno ji je prisegel, da ne ve, zakaj se huduje, in čeravno je klical vse svetnike božje za pričo, da je popolnoma nedolžen.

Drugi dan se je peljal doktor Grabež s kaplanom Deviškasmrt na mladeniški shod. Njegova boljša zakonska polovica se ta večer niti vlegla ni. Na mizo je nanosila več takih reči, s katerimi bi bila mogla tudi najstarejšemu biku omehčati trdo glavo.

Glasno se je nasmejala, ko so se eno uro pred polnočjo odprla vrata in je skočil v sobo zeleni, pa ne več v dohtarjevi podobi, marveč v svoji satanski uniformi: z dolgimi rogov, ognjenimi očmi, velikim repom in s parklji na nogah.

»Oj ti norček ti!« pozdravila ga je dohtarca, »ali meniš, da sem majhen otrok, ker me hočeš s to pustno obleko prestrašiti? Ne boš Jože: Prišel si prepozno. Nikdar ne plešem, kakor ti godeš!«

In od mize so začele frčati nad ubogega vraga razne trde in robate reči, da je večkrat zagledal vse zvezde. Kar prestrašil se je. Nikoli se mu ni še prigodilo, da bi se kateri

venskih kmečkih starišev je prosilo za sprejem svojih otrok v te šole. Radi tega so se morale klopiti v nemških šolah nove klopi, sploh različne šolske potrebe. Ker seveda mestna občina ni nikakor obvezana skrbeti za otroke ljudskih občin, in ker je imel mestni šolski svet radi ljudskih otrok na 1000 kron izdatkov, določilo se je, da mora vsak otrok, kateri pride iz drugih šol v ptujske nemške šole, plačati za celo leto 8 kron šolnine. No, manjša šolnina se pa vendar ni mogla uvesti. Kmetje pa radi plačajo teh 8 kron in nekoč se je izrazil nek gospodar iz okolice: „100 K tudi rad plačam, samo ako mi sprejmete dečka v nemško šolo.“ Sedaj še vam hočemo neko zanimivo resnično dogodbico povedati. Neki železniški sluga iz Hajdinja, kateri ima več otrok, je poslal na mestni šolski svet prošnjo, glasečo se samo nekako tako le: „Sprejmite mojega otroka v mestno nemško šolo, ker se v Hajdinski šoli ne nauči ničesar, posebno pa ne nemškega.“ Mestni šolski svet je poslal to prošnjo na Hajdinski občino, da bi pozvedel še druge, za sprejem dotičnega otroka potrebne reči. Kar naenkrat pa pride dotični železniški čuvaj povedat, da ga je poklical mogoč nadučitelj Podobnik pred sebe, da bi ga tam prosil odpuščanja, ker ga je z dotično prošnjo razžalil, sicer bi ga moral tožiti. Gospod Podobnik je tukaj razžaljenje? Toraj tako se prizadevajo občine in nadučitelji zabraniti slovenskemu ljudstvu nemški poduk? Je vredno, da si zapomnimo g. Podobnik!

V srajci je odbežala. Neka Forstnerič, stara kakih 20 let iz Bukovec pri Ptuj, je prišla pred kratkim v neko ptujsko prodajalno za žganje in je zahtevala tam pol litra ruma in prosila naj natakariča svoto za rum zapiše, trdeč da gospoda pri katerem ona (Forstnerič) služi ni doma, in da bode ta že poplačal račun. Natakariča je dekli gospodov verjela in jej izročila zahtevano pijačo. Par ur po- neje pa je prišla Forstnerič nazaj in je zahtevala zopet pol liter ruma. Ker je bila tedaj druga natakariča v prodajalni, se je zopet njeni želji ustregla. Ko pa je natakariča zapisala v knjigo tudi to svoto

človek njega ne zbal, ko se mu je prikazal v pravi podobi. Od samega strahu spustil je od sebe nek hud žvepljeni duh, da je dohtarca jela kašljati ter zbežal iz sobe in Grabeževi hiše.

Hitro potem so se zbrali nad mestom temni oblaki, ter bliskalo in grmelo je, kakor bi se bližal sodnji dan. Z groznim treskom švignil je velikanski blisk v kovačevo hišo. Kovač so kar otrpneli, kakor bi se bili spremenili v golo kamenje. le kovačica je zavpila: »Jezus, Marija! vdarilo je.«

Mojster pa je zapazil na tleh pri peči kos raztrganega papirja. Hitro se je pripognil, ga pobral in vtaknil v žep. Bil je to jako važen list, ničesar drugega, nego s krvjo podpisana pogodba (kontrakt), katerega mu je zdaj hudobec vrnil.

Kadar so možje pozneje v krčmi govorili o hudih ženskah in tožili svoje zakonsko gorje, pridjal je kovač vsakokrat svoj govorom nekaj »paprake« ter vsakokrat rekel: »Huda žena je najhujša stvar na svetu, nje še vrag ne more poboljšati!« in vedel je prav dobro, zakaj je tako pravil. Ko se je polno vračal domu, božal si je svoj trebuh, ki je zopet lepo narasel in mrmral tiho: »Huda žena je strašanska nesreča; za mena pa je bila velika sreča, ker bi me bil zeleni drugače davno vzel.«

je ji je vendar zdelo čudno, da dotični gospod potrebuje v teku enega popoldana celi liter ruma, in tudi tega je šla sama k gospodu, da bi dobila tam denar. Toda kako se je začudila, ko je v dotični hiši zvedela, da gospoda, ki je potreboval en liter ruma, že več kakor tri tedne ni v Ptuj. Natararica celostvar javila policiji in Forstnerič se je po dolgem iskanju našla v mestnem gozdu — seveda pijana, ker je bila ves rum z neko prijateljico povžila. Forstnerič je bil tako divja, da sta jo policist in neki vojak, ki mu je priletel na pomoč komaj prepadala in jo vklenila. Ko so jo pripeljali na policijo, hoteli so jo takoj odpeljati k sodnji. Toda zdravnik odločil, da mora poprej v bolnišnico, ker je bolana. Bolnišnici je šla Forstnerič ob polnoči na stranišče. Tam je skočila skozi okno v vrt in je odbežala oblečena samo srajco. Tako je prišla do nekega posestnika Drave. Potrkala je na okno in prosila naj jej odprejo in naj ji dajo obleko, ker se je hodila kopat Dravo in med tem ko je bila v vodi ji je nekdo ukradel obleko. Gospodar se je usmilil od mraza in ji je dal obleko. S to je prišla nazaj v hišo. Forstnerič v temno noč. Skoraj teden dni je iskali žandarmi v ptujski okolici še le v koncu njenega tedna so jo prijeli na njenem domu. Forstnerič se je izročila c. k. sodnji in se bode po dostani kazni, ker je že bila poprej velikokrat radi tatvine golufije kaznovana, oddala najbrž v prisilno delavnico.

Strasna smrt 4letnega otroka. V Spodnjih Jabljanih je paslo dne 7. t. m. več otrok na nekem travniku. Zakurili so ogenj in se pri njem gredli. Neki otrok reče 4letnemu fantku Janezu Buklan, naj pokaže predpasnik (fortuh), da mu bode nadeval v njega jarkavice, katero bodejo potem zanesli na drugi kraj. Otrok je ubogal in se mu je pri tem užgal predpasnik v obleko. Siromaček je dobil take opekline, da je naslednjega dne umrl. Pazite na deco, ne pustite pastirca na paši kuriti.

Stepli so se. Dne 10. t. m. se je pograbilo pri žetvi koruze v Možganjih več fantov. Pri tem je udaril Ferdinand Kožuher Martina Majcenoviča z drogom tako po glavi, da ga je smrtno ranil. Majcenoviča so pripeljali v ptujsko bolnišnico.

Z nožem ga je težko ranil. Dne 5. tega meseca je zbralo v Spod. Velovlaku več fantov. Med njimi je nastal prepir, kateri je imel jako slab konec. Neki Franc Vidovič in Franc Bolkan iz Spodnjega Velovlaka sta se pri tem prepiru poprijela. Vidovič je — ker je to žalibog med fanti navada — potegnil žepa nož in ga zasadil svojemu nasprotniku Bolkanu med rebra. Bolkan se je zgrudil težko ranjen na tla. Ranjenega so pripeljali v ptujsko bolnišnico, kjer pa bo moral v luknjo.

Roko mu je zlomilo. Dne 9. t. m. je peljal hlapec iz ptujskega mestjana Štefan Svenšek z dvema kolesoma 3 polovnjake vina na cesti pred ptujsko železniško šolo. Kar na enkrat so se mu konji splašili in Svenšek jih ni mogel obdržati. Voz se je pregal in padel na hlapca, ter mu zlomil desno roko

v dveh krajih. Ponesrečenec je sedaj v bolnišnici. Roka mu bode najbrž ostala, toda težko, če jo bode zopet zamogel rabiti.

S kamenjem so ga napadli. Dne 7. t. m. ob 3/4 na 8 zvečer se je šel učitelj ljutomerske nemške šole s svojo ženo in njeno materjo v okolici ljutomerski sprehajati. Ko so prišli v neki klanec, začelo je iz grmovja na nje leteti kamenje takogosto, kakor toča. Šele, ko je učitelj vstrelil iz revolverja v grmovje, so nehali 4 fantalini metati kamenje in so odbežali. „Mladeniški shodi“ in pisarjenje klerikalnih časopisov imajo kakor se vidi, jako lepe uspehe.

Požar. Dne 2. t. m. je nastal požar v hiši in v gospodarskem poslopiju neke Ane Belec v Janževem vrhu, in je uničil skoraj popolnoma dotični hram. Posestnica, katera je bila za 1000 kron zavarovana, ima škode kakih 700 kron. Požar je povzročila najbrž hudobna roka.

Okrajni zastop gorne Radgone. Volitve za okrajni zastop gorne Radgone so se vršile dne 10. in 11. t. m. Dokončale so se, ne da bi se bilo veliko spremenilo. Izvolili so se možje, kateri so skoraj večinoma bili že v prejšnjem okrajnem zastopu. Od veleposestnikov so bili enoglasno izvoljeni ti le gospodje: Otto in Adolf Zorzini, Clotar Bouvier in sicer iz občine Gorna Radgona. Franc Winkler iz Radgone, potem Franc Vračko iz Orehovec, Karl Kreft od sv. Jurija, Alojz Kaller iz Hrastja, Vincenz Steinbrener oskrbnik negovske grajsčine, Alojz Kreft iz Očeslave in Simon Markovič iz Lastnomerc. Zvoljeni so bili z 27 glasovi, ker so gospodje iz Radgone, Graca i. t. d. večinoma veleposestniki. Kmetje naprednjaki so jim jako hvaležni, da so potegnili ž njimi. Drugi dan je bilo drugače. Prišlo je bilo na volišče vseh 48 volilcev. Takoj ste se naredili dve stranki, toda pri tej hudi bitki nikakor nista mogla Tonček iz Kapele in Zvonček iz Ivajnc zmagati. (Naj se to lažita!) Z veliko silo so se poganjali tako zvaní narodnjaki in prvaki gornje-radgonskega okraja, da bi dobili večino, ali vse zastonj! Sledeče pismo katero smo dobili slučajno v roke, naj pokaže našim bralcem, kateri klerikalci so bili v tako zvanem volilnem odboru, da bomo jih in njihove sredstva bolj natančno spoznali. Glasi se tako le:

„Dne 10. in 11. sept. voliti nam bode zopet zastopnike v okrajni zastop Gornjeradgona.

Dozdaj imeli smo v okrajnem zastopu večinoma gospode radgonske pürgarje, ker nam okrajne doklade zmirom zvišujejo, (od 18% na 20% in zdaj že 27%) za gospodarske koristi okraja pa se malo brigajo.

Ali bomo te može zopet volili? Ne! Teh ne bomo več volili. Voliti pa hočemo tokrat k m e t e iz domačega okraja in to poštene slovenske kmete, kere bomo si sami zbrali.

Da si zberemo take može, tak Vas prijazno vabimo, da pridete dne 8. sept. popoldne ob 4. uri k Kapeli v gostilno g. Divjaka (prvo nadstropje zasebna soba), da se v vsem tem pogovorimo. Z odličnim spoštovanjem volilni odbor. „D i v j a k m. p.,

Veberič m. p., Brumen m. p., Borko m. p., Zemljič m. p. Vrhnjak m. p.“ — Kar se tiče zvišanja okrajnih dokladov, omenjenega v tem pismu, se je o tem že v tem listu pisalo. Od istega časa, kar se je znižala zemljiška dača (štibra), imajo vsi okraji, toraj tudi gornje-radgonski in vse občine zvišane naloge, toda malo okrajev na Štajerskem je, ki bi imelo manjše naloge, kakor Gornja Radgona. Od kod so ti ljubi možje s svojim volilnim odborom vred denarje dobili, nam ni znano, znano pa nam je, da so pili prav regimentno in to skozi dva meseca vsako nedeljo. Predsedno nedeljo je gospod doktor Leo Kreft pokazal svojo moč v gostilni v Očeslavcih, ker mu je prišlo, po slovensko povedano, da je „k o z l a l“ pod mizo. Nikakor pa se temu ni čuditi, ko je vendar videl mogočne svoje „jogre“ pred seboj in to je najbrž škodovalo njegovemu dohtarskemu želodcu. Kaj radi se pa bodejo volilci spominjali na „narodno“ stranko, katera je prišla bledih lic, žolta, kakor njihovi volilni listeki, čeprav so pred volitvo pri Škerlecu, kakor se sliši, pojedli par škafov golaža in to v petek, med tem ko jih je več duhovnikov nadzorovalo. Ko so svoje žolte listeke oddali, zniknili so kakor kafra, samo Tonček so še ostali in par korenjakov žnjimi. Ta dan je bilo v Gornji Radgoni videti dovolj duhovnikov, suhih in debelih, mladih in starih in dovolj bogoslovcev na cesti in tudi seve po krčmah. Kaj, ali je bila tam morda kaka božja pot? O ne, nagovarjat so prišli ti gospodeki volilce, naj bi žnjimi potegnili. Naprednim volilcem so obečavali zlate krone in Bog ve kaj vse, ako bodejo žnjimi volili in tako se je zgodilo, da je tu in tam nekateri, drugače v obče pošten mož, obsedel na njihovih limanicah. Celjski „žabi“ pa, katera je o teh volitvah toliko reglala v tem okraju in udrihala po naprednih poštenjakih, svetujemo sedaj, ko se zima približuje, naj gre zopet nazaj v svojo lužo in se tam pokoplje globoko v blato. — Dne 11. t. m. so bili izvoljeni v okrajni zaztop: Joh. Kürbus (Gornja Radgona), Franc Krempel in Franc Paulič (Črešnovec), Anton Grill (Sratovec), Anton Pekonja (Polički vrh), Franc Puher (Vigavski vrh), Mat. Špende, nadučitelj (Ščavnica), P. Tomažič (Negova), J. Vučina in N. Muhič (Terbegovci), Valentin Matjašič (Galušak), Lovrenc Križanič (Hrastje), J. Kotzbek (Melovje), Alojz Družovič (Juvanci), Jak. Klobasa (Okoslavci), Peter Kaidič (Rihterovci) in Jakob Mikl (Sv. Juri na Ščavnici). Čast vsem vrlim naprednim volilcem!

Dopisi.

Dobje pri Planini. Začudil se bodeš ljubi „Štajerc“, da še vendar enkrat od nas zapuščenih Dobčanov nekaj slišiš. Mogoče, da si svet misli, da smo se zaradi občinske volitve, pri kateri smo imeli hud boj, čisto razškopili. Občinska volitev, zoper katero se je itak vložil ugovor ali rekurz, se je vršila res tudi nepravilno in za nas uboge posestnike celo slabo. Pa kaj bi se ne bilo tako zgodilo, ko pa je župnik

Vurkelc več nedelj pred volitvo iz prižnice, namesto da bi nam oznanjeval Kristusove nauke, le o občinski volitvi navdušeno pridigoval. Povdarjal je na tem svetem mestu, da naši kmetje ne smejo naprednih možev voliti, temveč le tiste, katere bo on nasvetoval. Pa kaj še vse to, povabil je tudi zdaj enega, zopet potem drugega volilca k sebi v farovž in jih tam strašil, razlagajoč jim, kako hudo se bode občini godilo, ako ne bodejo tako volili, kakor bode on rekel. Pa veste, zakaj hoče župnik samo nezavedne može, sploh take, ki trobijo v njegov rog, v občinskem odboru imeti? Zato, da mu nebi nasprotovali, ako pošlje on svoje može z žakli po fari, da mu pobirajo zbirco ali bernjo v žitu, čeprav je zbirca že rešena in plačana v denarju. Drugi vzrok je ta, ker ima on svojo štacuno v Dobji in ker pričakuje, da se bode s pomočjo podvrženega mu občinskega zastopa vsakemu drugemu taka obrt ložje zabranila. Njegova štacuna je zares kaj vrla! Posli v tej štacuni ga itak ne stanejo veliko, sploh pa je stvar jako zanimiva, da ima župnik eno žensko za poslovodja, zopet žensko za pomagača, kakor se sliši bode kmalu dobil neko dekletko za učenko v to trgovino, v kateri možkega nikakor ne trpi. Ja, ja ženski poslovodja in ženski komi, in ženski učenec potem pa katoliški župnik, Kristusov naslednik, kot glavar ali šef „narodno krščanske štacune“, to je jako zanimiva stvar! Mi Dobčani nismo bili nikdar na glasu, da bi bili bojeviti in sovražni ljudje, ako pa smo se v zadnjem času jeli gibati, zakrivil je to v prvi vrsti naš velenčeni župan Anton Hrastnik, kot ptujec med nami, kateri kaj dobro zna, kje ima žep za denar in pa kakšni glas ima prazen sod. Podpore za po toči in mrazu poškodovane uboge, katere je država v lanskem letu naši občini podelila, so se po njegovem nasvetu tako razdelile, da so tisti, kateri imajo med nami največ premoženja in kateri skoraj te ujme čutili niso, največ dobili. Ubogi kočarji, katerim bi se bilo moralo najprvič pomagati, ker jim je manjkalo živeža, so se skoraj popolnoma izpustili. Ravno ti siromaki, katerim je Bog podelil mnogo otrok, in kateri so se morali težko bojevati proti hudemu človeškemu sovražniku, proti gladi, niso ničesar dobili. Občinsko hišo je dal ta modri občinski oče za 50 gold. v najem, čeprav se mu je takrat ponudil najemnik, ki je hotel plačati 200 gl. Kolikor nam ne more ta župan „pomagati“ pa nam „pomaga“, župnik Vurkelc, kateri še je morda marsikateremu znan kot kaplan iz Gornjega grada. Še dandanes pripovedujejo časniki o njegovem tamošnjem službovanju, kako „miroljubno“ in značajno se je tam obnašal in kako je imel takrat mnogokrat s sodiščem opraviti. No, poboljšal se ni kaj mnogo! Jako zanimivo je dejstvo, da nas imenuje naš „vrli“ dušni pastir po časnikih vedno kače, gade itd. — Toraj s tema dvema klerikalcema so prišli k nam prepir, nemir in sovraštvo. S tem je povedano dovolj. Št. Rupertski Tonče in Vurkelc nas tožujeta, iz zgolj veselja do tožbe. Toda vedita vidva korenjaka, da se vaji in vajinih tožb nič ne bojimo, dale nam bodejo